

INFORMAȚII PRIVIND ISTORIA ORAȘELOR

Nr. 147

Sibiu, ianuarie-februarie 2010

Ședința Comitetului Comisiei de Istorie a Orașelor din România București, 18 februarie 2009

Ședința a avut loc la Muzeul Municipiului București începând cu ora 13⁰⁰. Au fost prezenți următorii membri ai Comitetului CIOR: Gheorghe I. Cantacuzino, Stela Cheptea, Vasile Ciobanu, Mircea D. Matei, Paul Niedermaier, Carmen Oprescu, Anda-Lucia Spânu și Virgiliu Z. Teodorescu, iar invitat a fost domnul Dragoș Măndescu.

Ordinea de zi a fost următoarea:

1. Organizarea sesiunii anuale a CIOR.
2. Alte manifestări științifice.
3. Activitatea de cercetare (stadiul proiectelor CIOR).
4. Publicațiile periodice ale CIOR.
5. Diverse.

1. Organizarea sesiunii anuale a CIOR

Domnul Vasile Ciobanu îi salută pe cei prezenți și îl prezintă pe domnul Dragoș Măndescu, director adjunct al Muzeului Județean Argeș. Instituția pe care domnia sa o reprezintă s-a oferit să găzduiască sesiunea Comisiei din acest an. Președintele CIOR reamintește care sunt condițiile obișnuite ale sesiunilor CIOR, apoi îl invită pe domnul Măndescu să prezinte propunerea de colaborare a muzeului piteștean. Comisiei de Istorie a Orașelor din România îi este oferită o secțiune aparte (cu sală și organizare proprie) în cadrul sesiunii tradiționale a muzeului (în 2010 va fi ediția 41), de mare amploare, care se desfășoară în ultima săptămână din luna octombrie sub genericul „Ecosinteze și Etnosinteze Carpatine”. Pot fi suportate cheltuielile de cazare și masă pentru 25 de participanți. Tematica secțiunii nu este condiționată în nici un fel, însă ne putem adapta tematica secțiunii celei generale a manifestării (Virgiliu Z. Teodorescu), așa cum am făcut anii trecuți în cadrul simpozionului „Monumentul” de la Iași (Stela Cheptea).

Doamna Carmen Oprescu anunță că și Episcopia Argeșului dorește să contribuie la buna organizare a sesiunii, oferind o excursie la Curtea de Argeș și Câmpulung.

În ceea ce privește tematica sesiunii CIOR, s-a propus amânarea pentru anul viitor a temei „Viața cotidiană”, propusă la întâlnirea Comisiei de la Cluj-Napoca și, după discuții îndelungi referitoare la posibilitățile de abordare a unei astfel de tematici (Paul Niedermaier, Mircea D. Matei, Stela Cheptea, Carmen Oprescu, Vasile Ciobanu, Virgiliu Z. Teodorescu) s-a hotărât, în deplin

consens, ca tematica sesiunii CIOR de la Pitești să fie „Mediul geografic și dezvoltarea orașelor”, sugerată de domnul Niedermaier. Urmează ca toți cei prezenți la ședință să elaboreze câteva reperi tematice și să le trimită la Sibiu, până la mijlocul lunii martie, pentru a fi făcute cunoscute membrilor CIOR, prin intermediul Buletinului informativ.

2. Alte manifestări științifice

Alte propuneri de tematici pentru sesiuni ale Comisiei, deocamdată în așteptare: Teodor Octavian Gheorghiu – „Evaluarea cercetării istoriei orașelor din România”; Judit Pál – „Elite orășenești” sau „Orașe și colecții”; Laurențiu Rădvan – „Comunicarea în oraș”; Emil Păunescu – „Orașe porturi”; Paul Niedermaier – „Orașul și râul”.

S-a discutat și o eventuală participare la simpozionul ieșean „Monumentul – tradiție și viitor”, care are ca temă pentru 2010 „Biserici și mănăstiri fortificate”. În cazul în care va fi posibilă participarea Comisiei la întâlnirea din acest an, s-a hotărât ca tematica secțiunii să fie cea propusă de doamna Stela Cheptea, „Mănăstiri fortificate în oraș”.

3. Stadiul proiectelor CIOR

Atlasul istoric al orașelor din România (prezentat de Vasile Ciobanu): fascicula *Siret* este într-o fază finală de lucru și va urma fascicula *Brăila*, în colaborare cu Muzeul de Istorie al Brăilei.

Dicționarul istoric al orașelor din România (prezentat de Anda-Lucia Spânu): proiectul este în derulare și se solicită sprijinul tuturor membrilor Comisiei, în special celor care s-au angajat să elaboreze anumite voci.

Se ridică problema continuării *Bibliografiei istorice a orașelor din România* (Vasile Ciobanu) din care ar trebui să apară un nou volum la 5 ani de la ediția revăzută din 2008. Colaboratorii sunt oricând bineveniți.

4. Publicațiile periodice ale CIOR.

Revista *Historia Urbana* (Vasile Ciobanu) a ajuns la regimul de anuar și s-au operat modificări la Colegiul de redacție. Numărul din 2009 a apărut la timp și datorită sponsorizării (atruse de domnul Niedermaier) Consiliului Județean Sibiu. Din punct de vedere al evaluării CNCSIS, revista a decăzut de la B+ la C, motivul fiind neincluderea revistei într-o bază de date internațională. Acest aspect este în curs de rezolvare, făcându-se demersurile necesare la Editura Academiei. Numărul pentru anul 2010 este în faza finală de pregătire la redacție și va pleca spre tipar curând, pentru a asigura periodicitatea. Redacția roagă autorii articolelor trimise revistei să acorde o mai mare atenție noilor norme de publicare (pot fi oricând consultate în numărul 140 al buletinului informativ, pe coperta 3 a revistei și pe site-ul Comisiei).

Din buletinul CIOR *Informații privind istoria orașelor* (Anda-Lucia Spânu) au apărut în anul trecut 6 numere. Sunt solicitate, ca și până acum, prezentări de cărți și de manifestări științifice sau alt tip de materiale ce ar putea fi de interes pentru membrii și simpatizanții CIOR.

5. Diverse.

La acest capitol s-au discutat modalitățile de atragere spre Comisie a tinerilor studenți și masteranzi (Virgiliu Z. Teodorescu, Stela Cheptea).

Mediul geografic și dezvoltarea orașelor

Repere tematice

Termenul de mediu este definit ca fiind ansamblul de factori, de obiecte materiale și de condiții fizice, care înconjoară și influențează organismele. Mediul geografic reprezintă un macrosistem alcătuit din mai multe componente (relief, apă, aer, sol, viețuitoare, inclusiv omul cu activitățile sale) între care s-au statornicit relații multiple de natură spațială, temporală, cauzală, evolutivă.

Câmpiile, datorită potențialului agricol, concentrează majoritatea oamenilor, însă munții au fost locul de refugiu, constituind un mediu mai sănătos decât câmpiile. În condițiile Transilvaniei, clima umedă permite o concentrare mai redusă a populației, în timp ce climatul mai cald și mai uscat permite o concentrare mai mare. În cadrul României există regiuni cu caracteristici climatice diferite, o extremă constituind zona de stepă a Bărăganului, care sunt, din cauza condițiilor climatice dezavantajoase, extrem de puțin locuite. Cursurile de apă și zonele litorale au fost exploatate încă din preistorie, datorită existenței în aceste zone a resurselor de hrană și posibilităților de comunicație. Cele mai mari și numeroase aglomerări se găsesc localizate în regiunile litorale și de-a lungul fluviilor.

Luând în considerare toate aceste elemente, și multe altele ce țin de mediul geografic, se disting mai multe categorii de orașe.

Primele trebuie menționate, pentru o perioadă foarte îndepărtată, orașele apărute în zone ușor de apărat, fortificate natural. Funcția militară a fost printre primele funcții urbane, astăzi fiind practic mai greu identificată (unele orașe din antichitate sau medievale cu o astfel de funcție au pierdut-o în totalitate).

Cele mai numeroase sunt orașele apărute pe văi, pe drumuri principale sau la intersecții de drumuri însemnate. Majoritatea acestora sunt așezări urbane apărute din rațiuni comerciale, inițial ca târguri, unde țărani și meșteșugarii făceau schimb de produse. Funcția comercială s-a dezvoltat și în orașele porturi fluviale sau maritime, acestea având și un accentuat rol de transport, precum și în localitățile din apropierea trecătorilor prin Munții Carpați. Strâns conectată sau chiar dependentă de comerț, iar mai târziu de alte activități economice, funcția de transport a influențat dezvoltarea unor așezări urbane ca urmare a rolului pe care l-au avut în rețelele de transport rutier (locuri de popas pentru cursele regulate ale poștalioanelor și diligențelor) și feroviar (mai ales noduri feroviare, dar și stații principale, cu gări, unde locomotivele cu abur făceau popasuri pentru alimentare cu apă).

Orașele industriale au apărut și s-au dezvoltat datorită resurselor materiale existente în imediata apropiere. Acest tip de așezare urbană este mult mai instabilă decât una cu funcții comerciale, întrucât orașele cu funcții industriale se sprijină pe două elemente principale, foarte fluctuante în timp, de multe ori condiționate de factori istorici și politici: resurse și piață de desfacere. După tipul de activități se disting orașe cu funcții de exploatare a resurselor naturale (miniere, petrolifere, zăcăminte de gaze) și orașe cu funcții industriale propriu-zise.

Determinate tot de resurse, de alt tip însă, sunt orașele turistice, specializate în diferite tipuri de servicii cu caracter mai mult sau mai puțin sezonier. Aici pot fi incluse orașele sanatoriu, orașele stațiuni balneare, orașele de vilegiatură și turism, orașele stațiuni maritime și orașele turismului de munte.

Factorii fizico-geografici (relief, tectonică, climă, rețea hidrografică etc.) au generat atât apariția, cât și structurarea internă a orașelor. În anumite perioade de dezvoltare, acești factori pot impune forma generală a spațiului construit, trama stradală, dispunerea anumitor zone, individualizate de caracteristici funcționale, administrative sau arhitecturale. De asemenea, influențează forma și dimensiunea unei așezări.

Nu în ultimul rând, mediul geografic are un rol important în existența, evoluția și densitatea așezărilor rurale din imediata apropiere a orașelor.

Mediul geografic și dezvoltarea orașelor, Pitești, 28-29 octombrie 2010
Formular de înscriere (data limită 1 septembrie 2010)

Către **Comisia de Istorie a Orașelor din România**
Bulevardul Victoriei nr. 40, 550024 Sibiu

Subsemnata/subsemnatul .....
(titlul științific, numele și prenumele)

de la ..... din .....
(instituția) (localitatea)

Intenționez să prezint comunicarea: .....

.....
pentru care anexez rezumatul solicitat.

Adresa mea este .....
(stradă, nr., bl., ap., cod, localitate, telefon, e-mail)

.....

Semnătura .....

Rumänische Akademie

Kommission für Städtegeschichte Rumäniens

STÄDTEGESCHICHTLICHE INFORMATIONEN

Resümees

In der vorliegenden Ausgabe des Informationsblattes wird das Protokoll der in Bukarest am 18. Februar 2010 abgehaltenen Sitzung der Städtegeschichtskommission Rumäniens veröffentlicht. Außerdem bringt das Blatt Informationen über die Thematik der Jahrestagung der Städtegeschichtskommission, die in der Zeitspanne vom 28. bis 29. Oktober 2010 in Pitești stattfinden wird. Das diesjährige Rahmenthema lautet *Geographischer Rahmen und Stadtentwicklung*. Für die an der genannten Veranstaltung interessierten Personen ist dem Infoblatt ein Einschreibformular beigegeben.

CIOR, Bulevardul Victoriei 40, RO – 550024 Sibiu

tel: 0040 269 212604, fax: 0040 269 216605

www.icsusib.ro; spanu@icsusib.ro

ISSN 1224-2853

Redactor: Anda-Lucia Spânu